ननुराज्यंकुर्वतस्तवकथंमुक्तसंगितासंभावितेत्यतआह यथेत्यादिना सबीजत्वादंकुरंजनयतीत्यध्याहृत्ययोज्यं तद्वत्कर्मबीजस्थानीयं ॥३२॥३३॥ ज्ञानंबुद्धिः अबीजंवासनाबीजशून्यं नजायतेनप्रवर्तते शिखापदयुक्तंप्रोक्तंनामयस्यतेनपंचशिखेनेत्यर्थः ॥३४॥ अनर्थेशत्रुवधादौ परिग्रहेरूप्यादिसंग्रहे एतेषुरागरोषयोर्विषयेषुस्त्रीशत्रुप्रभृतिषुव्यर्थत्वात्तेषांमिथ्यात्वेननिःस्वरूपत्वादित्यर्थः ॥ ३५॥ वास्येतिवा स्यसंज्ञकेनशस्त्रेण विभक्तिलोपआर्षः अल्पंवास्यंबासीतयेतिवा ॥३६॥ उपपादितामात्मनोमुक्तसंगितामुपसंहरति सुखीति ॥३७॥ त्रिविधाज्ञानोपास्तिकर्मात्मिकाएका अन्याज्ञानोपास्त्यात्मिका कर्मणां मानसानामपि तेनसांख्ययोगात्मिकेत्यर्थः॥३८॥ ज्ञाननिष्ठांकर्मोपसर्जनां कर्मनिष्ठांज्ञानोपसर्जनां ॥३९॥ एवंचत्वारःपरपक्षाउपन्यस्ताः स्वमतमाह प्रहायेति उभयंसमुच्चयविकल्पाख्यंपूर्वश्लोकद्वयोक्तंत्यक्त्वे

यथाक्षेत्रंमृदुभूतमद्भिराप्लावितंतथा॥जनयत्यंकुरंकर्मनृणांतद्वत्पुनर्भवं॥३२॥यथाचोत्तापितंबीजंकपालेयत्रतत्रवा॥प्राप्याप्यंकुरहेतुत्वमबीजत्वान्नजायते॥३३॥ तद्वद्भगवतानेनशिखाप्रोक्तेनभिक्षुणा॥ ज्ञानंकृतमबीजंमेविषयेषुनजायते॥ ३४॥ नाभिरज्यतिकस्मिंश्चिन्नानर्थेनपरिग्रहे॥ नाभिरज्यतिचैतेषु व्यर्थत्वाद्रागरोषयोः॥ ३५॥ यश्चमेदक्षिणंबाहुंचंदनेनसमुक्षयेत्॥ सव्यंवास्यापियस्तक्षेत्समावेतावुभौमम ॥ ३६॥ सुखीसोहमवाप्तार्थःसमलोष्टाश्मकांचनः॥ मुक्तसंगःस्थितोराज्येविशिष्टोन्यैस्त्रिदंडिभिः॥ ३७॥ मोक्षेहित्रिविधानिष्ठादृष्टान्यैर्मोक्षवित्तमैः॥ ज्ञानंलोकोत्तरंयच्चसर्वत्यागश्चकर्मणां॥ ३८॥ ज्ञाननिष्ठांवदंत्येकेमोक्षशास्त्रविदोजनाः॥ कर्मनिष्ठांतथैवान्येयतयःसूक्ष्मदर्शिनः॥ ३९॥ प्रहायोभयमप्येवज्ञानंकर्मचकेवलं॥ तृतीयेयंसमाख्यातानिष्ठातेनमहात्मना॥४०॥ यमेचनियमेचैवकामेद्वेषेपरिग्रहे॥ मानेदंभेतथास्नेहेसदृशास्तेकुटुंबिभिः॥४१॥ त्रिदंडादिषुयद्यस्तिमोक्षोज्ञानेनकस्यचित्॥ छत्रादिषुकथंनस्यात्तुल्यहेतौपरिग्रहे॥ ४२॥ येनयेनहियस्यार्थःकारणेनेहकर्मणि॥ तत्तदालंबतेसर्वद्रव्येस्वार्थपरिग्रहे॥ ४३॥ दोषदर्शीतुगार्हस्थ्येयोव्रजत्याश्रमांतरे॥ उत्सृजन्परिगृह्णंश्चसोपिसंगान्नमुच्यते॥ ४४॥

त्यर्थः ज्ञानस्यकेवलत्वंकर्मकृतोपकारनैरपेक्ष्यं कर्मणःकेवलत्वंप्रयोजनाभावेप्यत्यागः सेयंतृतीयानिष्ठाज्ञानकर्मणोःसमुच्चयपक्षाद्विकल्पपक्षाच्चान्या तेनपंचशिखेनसमाख्याता॥४०॥ इमामेवनिष्ठांस्तौति यमेचेति तेत्रिदंडिनःयमादौसतिगृहस्थःसंन्यासितुल्यःकामादौसतिसंन्यास्यपिगृहस्थतुल्यइत्यर्थः ॥४१॥ त्रिदंडेति यदिज्ञानेनैवमोक्षइतिसिद्धंतर्हित्रिदंडपरिग्रहवच्छत्रपरिग्रहोपिनबाधकः ज्ञानेनसंगाभावस्योभयत्रापितुल्यत्वादित्यर्थः ॥४२॥ येनेति आलंबतेप्रयोजनवत्तयाआसक्तोभवति कुत्र कर्मणि द्रव्येपश्वादौ स्वंधनंअर्थाःरूप्यादयस्तेषांपरिग्रहेकिमर्थंयेनयेनकारणेनअन्नादिनायस्यार्थःप्रयोजनंक्षुन्निवृत्त्यादितदर्थमित्यर्थः तथाचार्थस्याल्पत्वबहुत्वेबंधमोक्षहेतूनभवतःकिंतुतत्रासक्त्यनासक्तीएवेतिभावः ॥ ४३ ॥ आधिपत्येतुल्येत्रिदंडाद्यर्थेआसक्तिर्बाधिकेत्याह दोषेति ॥ ४४ ॥

Digitized by Google